

Jo Nesbø

Bloed op sneeuw

Vertaald door Annelies de Vroom

2015

AMSTERDAM

HOOFDSTUK 1

De sneeuwvlokken dansten als watten in het licht van de straatlantaarn. Doelloos, zonder te weten of ze omhoog of naar beneden moesten, lieten ze zich slechts leiden door de helse ijskoude wind die uit de dichte duisternis boven de Oslofjord kwam. De wind en de sneeuw wervelden samen tussen de gesloten pakhuisen aan de kade. Tot de wind er genoeg van kreeg en zijn danspartner tegen de muur achterliet. Daar had de droge, doorgeblazen sneeuw zich verzameld onder de schoenen van de man die ik zojuist in zijn borst en hals had geschoten.

Het bloed druppelde via de punt van zijn overhemdkraag op de sneeuw. Nu weet ik niet zoveel van sneeuw – en van andere zaken ook niet trouwens – maar ik heb gelezen dat sneeuwkrystallen die in ijzige kou worden gevormd, heel andere eigenschappen hebben dan papsneeuw, opgevroren sneeuw of poedersneeuw. De droogte en de vorm van de kristallen zorgden ervoor

dat de hemoglobine in het bloed zijn dieprode kleur behield. De sneeuw onder de man deed me in elk geval denken aan een dieprode koningsmantel afgezet met hermelijnen bont van de tekeningen uit het boek met Noorse volkssprookjes die mijn moeder me altijd voorlas. Ze hield van sprookjes en koningen. Misschien dat ze me daarom naar een van hen had vernoemd.

Volgens *Aftenposten* zou het tot Nieuwjaar koud blijven, waarmee 1977 de boeken in zou gaan als het koudste jaar sinds de oorlog en later zouden we ons het jaar blijven herinneren als het begin van de nieuwe ijstijd die wetenschappers al een tijd voorspellen. Maar ik heb daar geen verstand van. Ik wist alleen dat de man die voor me had gestaan, spoedig dood zou zijn, het schokken van zijn lichaam was onmiskenbaar. Hij was een van de mannen van de Visser. Het was niet persoonlijk. En dat zei ik ook tegen hem voordat hij in elkaar zakte en een streep bloed op de muur achterliet. Niet dat ik geloof dat het makkelijker voor hem was om te horen dat het niet persoonlijk was. Als ik zelf neergeschoten zou worden, zou ik er de voorkeur aan geven dat het wel persoonlijk was. En ik heb het hem ook niet gezegd omdat ik bang ben dat zijn geest me komt achtervolgen, want ik geloof niet in geesten. Ik wist gewoon niets anders te zeggen. Ik had natuurlijk mijn mond kunnen houden, dat doe ik meestal. Dus er moet iets zijn geweest waardoor ik ineens spraakzaam werd. Misschien kwam het omdat het binnenkort Kerstmis is. Mensen

kruipen bij elkaar met kerst, heb ik gehoord. Maar ik heb daar geen verstand van.

Ik had gedacht dat het bloed op de sneeuw zou bevriezen en daar zou blijven liggen. Maar in plaats daarvan zoog de sneeuw het op, het werd naar beneden getrokken, verstopt, alsof de sneeuw er zelf iets aan had. Terwijl ik naar huis liep, stelde ik me voor hoe er een sneeuwpop uit de sneeuw zou verrijzen, een met nauwelijks zichtbare aderen onder een lijkleke huid van ijs. Ik belde Daniel Hoffmann vanuit een telefooncel en meldde dat de klus was geklaard.

Hoffmann zei dat dat mooi was en stelde zoals gewoonlijk geen vragen. Hetzij omdat hij dat had geleerd in de loop van de vier jaar dat ik voor hem mensen liquideerde, hetzij omdat hij er niets over wilde horen. De klus zat erop, waarom zou een man als hij zich met zoiets bezighouden, terwijl hij er juist voor betaalde om er niet mee lastiggevallen te worden? Hij vroeg me de volgende dag naar kantoor te komen voor ander werk.

‘Ander werk?’ vroeg ik en ik voelde hoe mijn hart oversloeg.

‘Ja,’ zei Hoffmann. ‘Een nieuwe opdracht dus.’

‘O, oké.’

Opgelucht verbrak ik de verbinding. Want ik kan niet veel anders dan dat wat ik nu al doe.

Voor de volgende vier zaken ben ik niet geschikt: ik kan niet de chauffeur van de vluchtauto zijn. Ik kan hard rijden, dat wel, maar ik kan niet anoniem rijden.

En iemand die de vluchtauto bestuurt moet allebei kunnen. Je moet aan het verkeer kunnen deelnemen als een normale autobestuurder. Ik heb mezelf en twee anderen gevangenisstraf bezorgd omdat ik niet voldoende anoniem kan rijden. Ik had als een bezetene gereden, bospaden en hoofdwegen gecombineerd en ik was de achtervolgers allang kwijt. Het was nog slechts een paar kilometer naar de Zweedse grens. Ik had vaart geminderd, reed zo langzaam en beheerst als een opa tijdens een zondagsritje, maar werd toch gestopt door een surveillancewagen. Later verklaarden de agenten dat ze geen idee hadden dat het om de auto van de overval ging en dat ik niet te snel had gereden of verkeersregels had overtreden. Ze zeiden dat het door mijn manier van rijden kwam. Ik weet niet waarom, maar ze zeiden dat die verdacht was.

Ik kan ook niet ingezet worden bij een overval. Ik heb gelezen dat de helft van de bankmedewerkers die slachtoffer wordt van een overval, later last krijgt van psychische problemen, sommige zelfs hun hele leven. Ik heb er geen verstand van, maar de oude man die achter het loket zat van het postkantoor dat we overvielen, had het in elk geval verdomd druk met het krijgen van psychische problemen. Hij viel plat op zijn rug toen de loop van mijn hagelgeweer alleen maar in zijn richting wees, zo leek het in elk geval. De dag daarna las ik in de krant dat hij psychische problemen had. Een snelle diagnose als je het mij vraagt, maar hoe dan ook: als er

iets is wat je niet wilt hebben dan is het wel psychische problemen. Dus ik heb hem opgezocht in het ziekenhuis. Hij herkende me natuurlijk niet omdat ik in het postkantoor verkleed was geweest als Kerstman. (Dat was de perfecte vermomming; geen mens op straat had tijdens de kerstdrukke vreemd opgekeken van de drie Kerstmannen in vol ornaat die met zakken op hun rug het postkantoor uit kwamen rennen.) Ik bleef in de deuropening staan en keek naar de oude man die in het middelste bed in de communistische krant *Klassekampen* lag te lezen. Nu heb ik niets tegen communisten als individuen. Alhoewel, ja, dat heb ik wel. Maar ik wil niets tegen hen hebben als individu, ik vind alleen dat ze geen gelijk hebben. Daarom kreeg ik een beetje last van mijn geweten, want ik merkte dat ik me veel beter ging voelen omdat die man *Klassekampen* las. Maar het is duidelijk: er is een verschil tussen een beetje en veel slecht geweten. En zoals gezegd voelde ik me veel beter. Toch ben ik met overvallen gestopt. Het is immers mogelijk dat de volgende bankmedewerker géén communist is.

Ik kan ook niet werken met drugs, dat is nummer drie. Dat lukt me gewoon niet. Niet dat ik mensen die schulden hebben bij mijn bazen, geen geld afhandig kan maken. Een junkie heeft dat aan zichzelf te danken en ik ben van mening dat mensen moeten betalen voor hun fouten. Heel simpel. Het probleem is dat ik een zwak en ontvankelijk karakter heb, zoals mijn moeder

het uitdrukte. Kennelijk zag ze zichzelf terug in mij. Ik moet me in elk geval verre houden van drugs. Ik ben – volgens haar – een type dat zoekt naar iets waaraan hij zich kan onderwerpen. Een godsdienst, een grote broer, een chef. Of alcohol en drugs. Ik kan bovendien ook niet rekenen, tot tien tellen lukt nog net zonder mijn concentratie te verliezen. Niet handig als je drugs-dealer of schuldeiser bent, dat spreekt voor zich.

Goed, nummer vier. Prostitutie. Een beetje hetzelfde verhaal: ik heb er geen problemen mee dat dames op die manier geld verdienen en dat een kerel – ik bijvoorbeeld – een derde deel van de inkomsten krijgt om zaken goed te regelen zodat de dames zich kunnen concentreren op het eigenlijke werk. Een goede pooier is elke kroon waard die ze hem betalen, dat heb ik altijd gevonden. Het probleem is alleen dat ik zo snel verliefd word en dan verlies ik het zakelijke aspect uit het oog. En ik kan dames ook niet door elkaar schudden, slaan of bedreigen, verliefd of niet. Dat heeft misschien te maken met mijn moeder, weet ik veel. Ik kan het ook niet aanzien als een man een dame een pak slaag geeft. Dan ontstaat er kortsluiting in mijn hersenen. Neem nu Maria. Mank en doofstom. Ik weet niet of die twee dingen met elkaar te maken hebben, waarschijnlijk niet, maar het zal wel net zo gaan als bij kaarten: heb je eenmaal slechte kaarten gekregen, dan blijven ze komen. Dus Maria had een idioot van een junkie als vriend. Een kerel met een mooie Franse naam die een

drugsschuld van dertienduizend kronen had bij Hoffmann. Ik zag haar voor het eerst toen Pine, chef van Hoffmanns pooiers, naar een meisje wees in een zelfgemaakte cape en met een knotje, ze leek rechtstreeks uit de kerk te komen. Ze zat op de trap van Ridderhallen te grienen en Pine legde me uit dat ze moest werken om de drugsschuld van haar vriend af te lossen. Ze moest voor mij werken, zei Pine. Ik had bedacht dat ze maar rustig moest beginnen, met alleen handwerk. Maar ze stootte al binnen tien seconden de eerste auto uit. Ze stond hartverscheurend te huilen terwijl Pine tegen haar schreeuwde, misschien dat hij dacht dat ze het wel hoorde als hij maar hard genoeg schreeuwde. Misschien kwam het daardoor. Door dat geschreeuw. En door dat met mijn moeder. Er ontstond in elk geval een kortsluiting in mijn hersenen en hoewel ik in zekere zin de argumenten van Pine wel begreep die hij via geluidsgolven in haar hoofd probeerde te krijgen, eindigde het ermee dat ik hem, mijn eigen chef, in elkaar sloeg. Ik nam Maria mee naar een flat waarvan ik wist dat die te huur was en ging naar Hoffmann en zei dat ik ook niet geschikt was als pooier.

Maar Hoffmann zei – en ik kon daar niets tegen inbrengen – dat hij mensen hun schuld niet kon kwijtschelden, zoiets had direct invloed op het betalingsgedrag van andere belangrijke klanten. Dus met de wetenschap dat Pine en Hoffmann meisjes gebruikten die zo dom waren de schuld van hun vriend op zich te

nemen, ging ik op zoek tot ik de Fransman vond in een commune in Fagerborg. Hij was er beroerd aan toe en platzak, dus ik begreep dat ik geen kroon uit zijn zakken zou kunnen kloppen, hoe hard ik ook sloeg. Ik zei tegen hem dat als hij ook maar in de buurt van Maria kwam, ik zijn neusbotje in zijn hersenen zou timmeren. Eerlijk gezegd betwijfel ik of er nog iets van beide zaken over was. Vervolgens ging ik naar Hoffmann, zei dat die vriend eindelijk geld had weten te bemachtigen, gaf hem dertienduizend kronen en zei dat ik erop rekende dat het jachtseizoen op het meisje gesloten was.

Ik weet niet of Maria iets gebruikte terwijl ze met dat type ging, of zij ook iemand was die zocht naar onderwerping, maar ze leek nu in elk geval clean. Het werk in een buurtwinkel ging haar goed af en soms ging ik even kijken of alles goed ging en of haar vriend nog niet was opgedoken om haar weer de afgrond in te trekken. Ik zorgde er uiteraard voor dat ze me niet zag, ik bleef in het donker staan en keek in de verlichte winkel, zag haar achter de kassa zitten, zag haar de boodschappen aanslaan en naar een van de anderen wijzen als er iets tegen haar werd gezegd. Soms hebben we er behoefte aan om het voorbeeld van onze ouders te volgen. Ik weet niet welk voorbeeld mijn vader me heeft gegeven, maar dit zal wel met mijn moeder te maken hebben. Ze zorgde beter voor anderen dan voor zichzelf en waarschijnlijk zag ik dat als een soort ideaal. God mag het weten. Ik had het geld dat ik bij Hoffmann verdiende

toch niet zo hard nodig. Dus wat was er tegen het geven van een goede kaart aan een meisje dat zo'n slechte hand heeft?

Goed. Samengevat kunnen we zeggen: ik kan niet langzaam rijden, ik ben zacht als boter, ik word te snel verliefd, ik verlies mijn kop als ik kwaad ben en ik ben slecht in rekenen. Ik heb wel het een en ander gelezen, maar ik weet weinig en zeker niet iets waar je wat aan hebt. En ik schrijf langzamer dan een stalactiet groeit.

Dus hoe kan een man als Hoffmann iemand zoals ik gebruiken?

Het antwoord is – zoals je waarschijnlijk al hebt begrepen – als huurmoordenaar.

Ik hoef geen auto te rijden, over het algemeen vermoord ik mensen die het verdienen en dat is geen lastige rekensom. Tot nu toe in elk geval niet.

Maar er is ook een andere rekensom.

De rekensom waarbij er de hele tijd werd opgeteld: want juist jij weet zoveel van je chef dat hij zich zorgen kan gaan maken, je weet dat hij zich begint af te vragen of hij zijn huurmoordenaar moet laten vermoorden. Het is immers net zoals bij de zwarte weduwe. Niet dat ik zoveel weet van arachnologie of hoe dat ook mag heten, maar is het niet zo dat het vrouwtje neukt met het mannetje dat veel kleiner is dan zij? En als hij klaar is en zij hem niet meer nodig heeft, dan eet ze hem toch op? In *Het Rijk der Dieren, deel 4: Insecten en spinnen* uit de Deichman-bibliotheek staat in elk geval een foto

van een zwarte weduwe waar de pedipalpen, zeg maar de pik van het mannetje, afgebeten uit haar geslachtsorgaan hangen. Op de foto kun je ook de bloedrode, zandlopervormige tekening op haar buik zien. Want de zandloper loopt, pathetisch, klein, geil spinnenmanntje dat je bent en je moet je houden aan de bezoektijden. Of beter gezegd, je moet weten wanneer het bezoek voorbij is. En dan moet je als de bliksem maken dat je wegkomt, regen of sneeuw, met twee gaten in je zij of niet, zorg dat je vlucht naar de enige die je kan redden.

Zo zag ik het. Doe wat je moet doen, maar kom niet te dichtbij.

En daarom stond de nieuwe opdracht die Hoffmann me gaf me absoluut niet aan.

Hij wilde dat ik zijn vrouw expedieer.

HOOFDSTUK 2

‘Ik wil dat het eruitziet als een inbraak, Olav.’

‘Waarom?’ vroeg ik.

‘Omdat het niet moet lijken op wat het is, Olav. De politie is altijd in alle staten als het om het leven van een gewone burger gaat. Ze zijn dan overijverig in hun onderzoek. En als een vrouw die een minnaar heeft, vermoord wordt aangetroffen, wijst alles in de richting van de echtgenoot. In negentig procent van de gevallen terecht natuurlijk.’

‘Vierenzeventig, sir.’

‘Pardon?’

‘Dat heb ik alleen maar gelezen, sir.’

Nu wordt er normaal gesproken in Noorwegen geen ‘sir’ gezegd tegen iemand, hoe hoog zijn positie ook is. De koninklijke familie wordt natuurlijk aangesproken met Uwe Koninklijke Hoogheid. Maar Daniel Hoffmann stelde het op prijs om met ‘sir’ aangesproken te worden. Hij had dat uit Engeland meegenomen sa-

men met zijn leren meubelen, boekenkasten van rood mahoniehout en in leer gebonden boeken met oude, vergeelde en ongelezen bladzijden. Vast en zeker Engelse klassiekers, ik heb er geen verstand van, ik herkende alleen de gebruikelijke namen: Dickens, Brontë en Austen. Die dode schrijvers maakten de lucht in zijn kantoor echter zo droog dat ik nog lang na een bezoek tot stof geworden cellulose hoestte. Ik weet niet precies wat het was met Engeland dat Hoffmann zo fascinerend vond, maar ik weet wel dat hij er kort had gestudeerd en dat hij thuis was gekomen met een koffer vol tweedkostuums, ambities en een overdreven Oxford-Engels met Noors accent. Maar zónder diploma's of een ander inzicht dan dat geld alles bepaalt. En dat je succesvol in het zakenleven wordt als je mikt op een terrein waar de concurrentie het kleinst is. Dat was in Oslo indertijd de prostitutie markt. Ik geloof echt dat de analyse zo simpel was. En Daniel Hoffmann had begrepen dat in een markt die werd geleid door charlatans, idioten en amateurs, zelfs iemand die middelmatig was, koning op de berg kon worden. Het was slechts een kwestie van beschikken over de juiste morele flexibiliteit om elke dag jonge vrouwen te ronselen voor de prostitutie. En nadat hij even bij zichzelf te rade was gegaan, had Daniel Hoffmann geconcludeerd dat hij dat kon. Toen hij enkele jaren later zijn werkterrein uitbreidde naar de drugsmarkt zag hij zichzelf al als een succesvol zakenman. En aangezien de drugsmarkt in Oslo niet al-

leen werd geleid door charlatans, idioten en amateurs, maar ook door junkies, en Hoffmann over de morele flexibiliteit beschikte om jonge mensen de drugshel in te sturen, werd het opnieuw een succes. Het enige probleem voor Hoffmann was de Visser. De Visser was een concurrent die pas vrij recent op de drugsmarkt opereerde en helaas geen idioot, zoals was gebleken. Nu wist iedereen dat er in Oslo voldoende verslaafden zijn voor hen alle twee, maar toch deden ze hun uiterste best om elkaar van de aardbodem te vegen. Waarom? Tja, ik neem aan dat ze geen van beiden geboren waren met mijn talent voor onderwerping. En zaken worden problematisch als dergelijke mensen, die moeten regeren, die de scepter moeten zwaaien, ontdekken dat hun vrouwen vreemdgaan. Ik geloof dat de Daniel Hoffmanns in deze wereld een makkelijker en beter leven zouden leiden als ze meer door de vingers konden zien of in elk geval hun vrouwen konden vergeven als ze af en toe een affaire hebben.

‘Ik ben van plan kerstvakantie te nemen,’ zei ik. ‘Ik wil iemand vragen een reisje met me te maken.’

‘Met iemand op reis? Ik dacht dat jij geen mensen kende voor zoiets intiems, Olav? Dat vind ik zo prettig aan jou, weet je dat? Dat jij niemand hebt om je geheimen aan te vertellen.’ Hij lachte en tikte de as van zijn sigaar. Ik was niet beledigd, hij meende het kennelijk. Cohiba stond er op het sigarenbandje. Ik heb eens gelezen dat de sigaar rond de vorige eeuwwisseling het ge-

bruikelijkste kerstgeschenk was in de westerse wereld. Zou dat gek zijn? Ik wist niet eens of ze rookte. Ik had haar op haar werk in elk geval niet zien roken.

‘Ik heb het nog niet gevraagd,’ zei ik. ‘Maar...’

‘Ik betaal je vijf keer je normale honorarium,’ zei Hoffmann. ‘Dus dan kun je diegene daarna wel een eeuwige kerstvakantie aanbieden, als je dat wilt.’

Ik probeerde het uit te rekenen, maar zoals gezegd kan ik dat niet.

‘Hier is het adres,’ zei Hoffmann.

Ik werkte al vier jaar voor hem zonder te weten waar hij woonde. Waarom zou ik dat weten? Hij wist ook niet waar ik woonde. Ik had ook niet kennisgemaakt met zijn nieuwe vrouw, ik had alleen Pine keer op keer horen zeggen wat een hete juffrouw ze was en hoe hij binnen zou lopen als hij een paar van dat soort schepselen op straat had.

‘Over het algemeen is ze overdag alleen thuis,’ zei Hoffmann. ‘Dat zegt ze tenminste tegen me. Handel het op jouw manier af, Olav. Ik vertrouw je. Hoe minder ik weet, hoe beter het is. Begrijp je?’

Ik knikte. Hoe minder, hoe beter.

‘Olav?’

‘Ja, sir, ik begrijp het.’

‘Fijn,’ zei hij.

‘Ik wil er tot morgen over nadenken, sir.’

Hoffmann trok één van zijn met zorg onderhouden wenkbrauwen op. Ik heb niet zoveel verstand van

evolutie en dat soort zaken, maar was het niet zo dat Darwin van mening was dat er slechts zes universele gezichtsuitdrukkingen bestaan die de menselijke gevoelens uitdrukken? Ik heb geen idee of Hoffmann zes menselijke gevoelens heeft, maar ik geloof dat hij met die opgetrokken wenkbrauw – in tegenstelling tot een openhangende mond – lichte verbazing gecombineerd met reflectie en intelligentie wilde uitdrukken.

‘Ik heb je net de details gegeven, Olav. En nu ineens denk je erover om je terug te trekken?’

De dreiging was nauwelijks hoorbaar. Nee, dat klopt niet, was die nauwelijks hoorbaar geweest, dan had ik hem misschien niet begrepen, ik ben namelijk hopeeloos amuzikaal als het gaat om het horen van boven- en ondertonen in iemands uitspraken. Dus we kunnen er gerust van uitgaan dat de dreiging duidelijk was. Daniel Hoffmann had helderblauwe ogen met boven en onder zwarte wimpers. Als hij een meisje was geweest, had ik gedacht dat hij make-up gebruikte. Ik weet niet waarom ik dit meld, het heeft niets met de zaak te maken.

‘Ik had geen tijd om te antwoorden voor u me de details gaf, sir,’ zei ik. ‘Vanavond zal ik antwoorden, is dat goed, sir?’

Hij keek me aan. Blies sigarenrook in mijn richting. Ik zat met mijn handen in mijn schoot.

‘Voor zes uur,’ zei hij. ‘Dan verlaat ik mijn kantoor.’
Ik knikte.

Het was vier uur toen ik door de sneeuwbus naar huis liep en na een paar uur schemering viel de duisternis alweer over de stad. Het waaide nog steeds, gefluit zonder gezichten uit donkere stegen. Maar zoals gezegd geloof ik niet in geesten. Terwijl ik nadacht, kraakte de sneeuw onder de zolen van mijn laarzen als droge bladzijden uit een boek. Meestal probeer ik niet na te denken, ik ken geen kwestie waar ik verbeteringspotentieel zie door het nadenken te praktiseren en uit ervaring weet ik dat het zelden tot iets goeds leidt. Maar ik was terug bij de rekensom. Het expediëren zelf was niet zo ingewikkeld. Waarschijnlijk makkelijker dan de andere klussen die ik had gedaan. En dat ze moest sterven, was ook geen probleem: zoals gezegd ben ik van mening dat mensen – man of vrouw – de consequenties van hun fouten moeten accepteren. Waar ik me meer zorgen over maakte was wat er daarna zou gebeuren. Dan zou ik de man zijn die de vrouw van Daniel Hoffmann had geëxpédieerd. De man die alles wist en macht had over Daniel Hoffmann als de politie de zaak ging onderzoeken. Die het lot kon bepalen van een man die het talent tot onderwerping niet had. En Hoffmann was hem vijf keer zijn normale honorarium verschuldigd. Waarom had hij me dat geboden voor een minder dan gemiddeld moeilijke klus?

Ik voelde me alsof ik aan een pokertafel zat met vier zwaarbewappende, van nature achterdochtige, slechte verliezers. En ik had zojuist vier azen gekregen. Soms

zijn goede berichten zo onwaarschijnlijk goed dat ze slecht zijn.

Oké, wat de slimme pokeraar zou doen was de kaarten op tafel gooien, het verlies nemen en hopen op meer passend geluk in de volgende ronde. Mijn probleem was echter dat het te laat was om de handdoek in de ring te gooien. Ik wist dat Hoffmann de moord op zijn vrouw zou doorzetten, of ik het nu deed of een ander.

Ik ontdekte waar mijn voeten me naartoe hadden gebracht. Ik staarde in het licht.

Ze had haar haren opgestoken in een knot, net zoals mijn moeder dat altijd deed. Ze knikte en glimlachte naar de klanten die tegen haar spraken. De meesten wisten vast dat ze doofstom was. Ze zeiden 'fijne kerst' en 'tot ziens'. Van die vriendelijke dingen die gewone mensen tegen elkaar zeggen.

Vijf keer het normale honorarium. Eeuwige kerstvakantie.